

augusztus 15 * NAGYBOLDOGASSZONY ÜNNEPE

Prédikáció Nagyboldogasszony ünnepére
Lepsényi Miklós, ferences áldozópap,
pozsonyi hitszónok prédikációja 1888-ból

„Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle” (Luk 10,42)

MEGJEGYZÉS * XII. Pius pápa 1950-ben emelte dogmává ezt a hitigazságot, miszerint Szűz Mária testestül vétetett fel a mennybe, és a kitűzött ünnepnap - augusztus 15-ére - Mária mennybemenetelének ünnepére egyúttal új olvasmányokat is rendelt.

Lepsényi atya prédikációja - 1888-ban jelent meg - természetesen még a régi olvasmányok szerint készült.

Az a Mária, ki Urunk tanúskodása szerint a legjobb részt választá, Mária Magdolna volt. De ugyanezt elmondhatjuk arról a másik Máriáról is, Jézusunk anyjáról, még pedig sokkal inkább elmondhatjuk, hogy a legjobb részt választá. Ma nyerte el a legjobb részt, melyet választott, mert ma szállott az égbe. Nem a földet, nem a föld örömeit kívánta ő, de az ég boldogságát, ezt a legjobb részt, és íme megnyerte, amiért szíve epedve dobogott. Felnyílt koporsója és kiszállt a sírból, nem azért, hogy e földön éljen még, e földön, hol annyi fájdalmas emlék volt reá nézve, hanem hogy kövesse szent Fiát a mennyi úton. Mária az égbe vitetett szent testével és lelkével. E pillanattól fogva hathatós pártfogót bírnak benne, ki minden veszedelem idején sietve siet segítségünkre. Közel levén az ég Királyához, minden pillanatban szót emelhet értünk és emel is, ha bizalommal kérjük fel őt, ha készséggel fordulunk hozzá. Szent Bernát bizonyítja, hogy ki sem csalatkozott még azok közül, kik Máriát kérték közbenjáróul. A belé helyezett bizalom mindenkor meg lőn jutalmazva.

Ha valaki bizonyíthatja ezt, első sorban mi, magyarok bizonyíthatjuk. Mária védelme nem egyszer mentette meg hazánkat nagyobb veszedelemtől. Talán, ha nem ajánlja első szent királyunk e hazát Máriának, ha nem helyezi az ő védelme alá, ma idegen nép szántana csontunk felett, és mieink hamvaiból nem magyar számára teremne kenyér? Legyen azonban áldott szent emléked, István királyunk! ki 1038-ban, e napon, halálos ágyadon fekvődvén, felemelkedél, s hogy az emberek ingatag jóakaratanál és gyenge erőinél hatalmasabb támaszt biztosíts e nemzetnek, az ország főpapjai és főurai előtt, remegő ajkad végső fohászáat Isten anyjához intézed, szívből esedezvé: „Egek Királyné asszonya! vedd anyai oltalmad alá az egyházat, e hont és kedves népemet.” S ő, a jó isteni Anya, meghallgatta a nagy király könyörgését, átölelé e népet szeretetével, védelme felette lebegett minden időben és sértetlenül vezette ki a legnagyobb próbák lángjai közül. Ez időtől lett hazánk Mária országa, ez időtől lőn Mária hazánk patrónája.

Boldog volt e hon Mária védelme alatt. Nem, mintha próbákat nem kellett volna kiállania, hanem mivel Mária segítségével szerencsésen állta ki e próbákat. Dült ugyan a vihar, zúgott a fergeteg, dühöngött az orkán, rázta e hon fáját, tépte ágait, gallyait, legszebb virágait, de magát e fát, nem döntheté ki, sőt mintegy kényszeríté, hogy egyre mélyebben eressze gyökereit. Oh, légy magasztalva e védelemért Anyánk, Mária! Esedezünk királynői széked előtt, terjeszd ki védő szárnyaidat a jövőben is e nemzet felett, hogy a megpróbáltatások legkeményebb viharait is szerencsésen átélhesse.

Ha azonban komolyan kívánjuk ezt, legyünk rajta, hogy méltóvá tegyük magunkat Mária védelmére. Mert valamint ti is védelmezték az igazságot, az ártatlanságot, de nem terjeszték ki e védelmet a gonoszság fölé is, épp úgy mennyei Anyánk is csak akkor fog, édes nemzetem, védeni, ha érdemeket szeresz. Érdemetlenül nem emel szót melletted.

Mit kell hát tennünk, hogy Mária védelmére méltók legyünk? E kérdés megfajtése fogja képezni mai feladatomat.

Hogyan leszünk méltók Mária védelmére?

Mária védelmére méltóvá teszi magát e nemzet, ha tisztelettel környezi az Istenanyát. Mária teljes mértékben méltó tiszteletünkre. Nem azt a tiszteletet értem én itt, melyet szigorúbb érdeményben imádnak nevezünk, mert imádás csak Istent illeti egyedül. Semmiféle embert, de még szentet, de még angyalt sem imádkozhatunk, még Isten legszentebb anyját, ki különben minden szentek és angyalok felett áll, ki az ég és föld királynője, még őt sem imádkozhatjuk anélkül, hogy a bálványozás bűnébe ne essünk. Imádni egyedül Istent szabad. Máriát tisztelnünk kell, de imádása tiltva van az első parancs által: „Idegen isteneid ne legyenek.”

Tehát minő tiszteletet értek én itt? Olyat, aminővel minden nevelt ember illeti tisztességes embertársát; aminőt a jó gyermek szüleinek, a jóbarát barátjának, a hű alattvaló előjárójának, a tanuló tanárjának, a védelmezett

védelmeszőjének, minden ember jótevőjének tartozik. Ilyen tiszteletet értek én, s e tiszteletet a legmagasabb fokra emelve kell a szent Szűzre irányítani. De nemcsak én kívánok ily tiszteletet, hanem egyházam is; sőt én csak egyházam nyomán hirdetem, hogy Máriát tisztelni kell ugyan, de imádni nem szabad!

S mi által fogjuk tisztelni őt, a boldogságos Szűzet? Tisztelni fogjuk, ha a) ünnepeit megtartjuk,

Ha e város valamelyik nagy fiának tiszteletére ünnepet rendelne el s meghagyná, hogy azon anapon senki dologhoz ne nyúljon, a boltok be legyenek zárva, a munka szüneteljen, a műhelyekből kalapács, fűrész, gyalu által okozott zaj az ünnep csendjét ne zavarja: nem érezné végtelenül megtisztelve magát ezáltal az ünnepelt? S nem tiszteletlenséget mutatna-e, ki az erős tilalom dacára is megszenteltelenítene a napot? Az egyház Mária tiszteletére ünnepeket rendelt. Az emberiség egy része megüli e napokat, a másik része dolgozik. Már most melyik mutat több tiszteletet az Istenanya iránt? Ki tiszteli jobban? Ha Máriát tisztelnünk kell, tagadhatatlan, hogy a római katolikus egyháznál jobban senki nem tiszteli. Hogy pedig tisztelet illeti meg, már istenanyai nagy méltóságából is kiviláglik. Ha saját anyánkat tiszteljük, hogy ne kellene tisztelni Isten Anyját? Ha pedig valaki iránt tisztelettel kell viseltetnünk, minél nagyobb tiszteletünk, annál nagyobb érdemünk; s minél nagyobb érdemünk, annál inkább várhatjuk a megtisztelt pártfogását. S azért óhajtanám, hogy Isten Anyjának ünnepeit édes hazánk népe kivétel nélkül ünnepelje meg, mert ezáltal csak buzgó tiszteletéről nyújtna bizonyosságot, mely Mária leghathatósabb pártfogását megszerezne számára.

Őseink buzgósága és tisztelete a szent Szűz iránt világhírű volt. Bizonyítja ezt a sok templom, kápolna, melyek Mária tiszteletére épültek; bizonyítja a sok szobor és kép, melyek Máriát ábrázolják; bizonyítja a sok ének és ima, melyeket a szent Szűz iránti lelkesedés szült; bizonyítja ez a szép cím: Mária országa, melyet áldott emlékü őseink buzgósága szerzett hazánknak. Oh! így hívták e hazát, mert Mária tisztelete sehol nem vert mélyebb gyökeret, mint nálunk; mert sehol nem voltak buzgóbb tisztelői, lángolóbb szeretői a szent Szűznek, mint Árpád országában; mert védelmét egyetlen ország fölé se terjeszté ki oly láthatólag, mint a mi hazánk fölé. A magyar csak kötelességet teljesített, midőn e védelmet mély hálája és tisztelete adójával törekedett leróni, csak kötelességet teljesített, midőn ünnepeit szakadatlan buzgósággal szentelte meg.

b) Mária iránti tiszteletünknek adunk kifejezést továbbá, ha dicséretére énekeket zengünk, imákat mondunk.

Van Máriának egy gyönyörű szép imádsága, mellyel naponkint megköszönti őt minden hű gyermeke. S ez, az angyali üdvözlés, az Üdvözlégység. Az egyház e szép imát mintegy összefűzte az Úr imájával, vagyis a Miatyánkkal, hogy gyermekeit annak minél gyakoribb elmondására szoktassa. Azért a jó keresztény nem is szokja a Miatyánkot elmondani, hogy az angyali üdvözlés is ne imádkozná.

Vannak azonban keresztények, kik Jézust vallják Isten fiának tartják s szent anyját még sem tisztelik. A világért el nem imádkoznának két sort tiszteletére, egyetlen reá vonatkozó dicsérő szót, ki nem mondanának. Miért? Talán Mária valami bűnös lény? talán dicsérete, magasztalása megbélyegez? talán méltatlan az elismerésre? talán gonosz tett az ő dicsőítése? A föld többi asszonyai talán jobbak, szentebbek, tisztábbak Máriánál? Melyik érdemi meg a tiszteletet annyira, mint Isten anyja? Melyik nő az, kiről próféták énekeltek, ki után pátriárkák epedtek, ha nem Mária? Máriáról jövendőlé Izajás: „Íme egy szűz méhében fogan és fiat szül.” és még sem akarják őt imákkal magasztalni! Oh, ti szerencsétlen tévelygők! nem látjátok-e, hogy sötétségben botorkáltok?

Az angyali üdvözlés maga Gábor arkangyal imádkozá először, benn van ez ima a szent írásban, azon szentírásban, melyet a tévelygő felekezetbeliek hasonlólag Isten szavának, csalatkozhatatlannak ismernek el. De ha Isten szava, ha csalatkozhatatlan, akkor mért ne lehetne ez imával dicsőíteni Máriát? S ha lehet vele dicsőíteni, minél buzgóbban s minél többször dicsőíted, annál több tiszteletet tanúsítasz iránta. De tanúsítanak-e tiszteletet Mária iránt, kik őt Gábor arkangyal példája szerint soha nem köszöntik? Így tesznek azonban maguk, a katolikus egyház kebeléből kiszakadt keresztény felekezetek is. Mária dicséretére nem gondolnak, ünnepeit megszegik, imákat, énekeket nem zengedeznek magasztalására. Vajon tisztelet-e ez? Mily vakság Isten anyját kevesebb tiszteletben részesíteni egy más nőnél!

Nagyon érdekes vallomást tesz egy protestáns hittanár e tárgyat illetőleg. Egy versgyűjtemény fejtegetésébe bocsátkozván, mely Mária-himnuszokat is tartalmazott, a többi közt a következő feltűnő s nyomatékos nyilatkozatot tette: „Eme régi himnuszok tanúk lehetnek arra, hogy a szégyenpír nekünk, protestánsoknak arcunkba szökelljen, mert amaz örömet s gyermekies bizalmat tárják elénk, mellyel a keresztény egyház, az evangéliummal összhangzólag, hajdan

Mária ünnepeit megülte; ama hanyagság miatt meglakolásra tesznek bennünket figyelmessé, mely régóta bűnképpen nehezedik vállainkra, intenek továbbá arra, miszerint az Úr tiszteletét ne válasszuk el anyjának tiszteletétől, kit az angyal «malasztal teljesnek» üdvözölt, s kit boldognak mondtak a nemzetek. Valóban, nem akarunk mi e nemzetek közé számíttatni? Vagy távol állónak tekintjük mi magunkat azoktól, kik Máriát boldognak magasztalják?»

Valóban, sokat ér ez őszinte nyilatkozat egy protestáns ajakáról. S ki az, ki így beszél? Dr. Hengstenberg, protestáns hittanár, az 1850-es években, Poroszországban a lutheránus párt feje. Ily nyilatkozat után nem kell-e örvidenünk afelett, hogy mi, a katolikus egyház hívei lévén, a Mária iránti tiszteletben születtünk, nevelkedtünk, e tisztelet szívünkkel egybeforrott? De nem kell-e, még nagyobb buzgóságra is gyulladnunk egyúttal.

Szeretett Hallgatóim, tiszteljük Máriát buzgó imákkal. Nemcsak Isten követét fogjuk követni, Gábor főangyalt, nemcsak a szentírással cselekszünk megegyezőleg, hanem még az élesebb tekintetű, igazabb ítéletű eretnekek helyeslését is elnyerjük. De elnyerjük főleg Szűz Mária oldalát, azt a védelmet, mely már egy ezred óta virraszt hazánk felett és őrzi a végveszélytől.

c) Máriát tiszteljük, ha szent képei iránt tisztelettel viseltetünk. Miként viseltetünk tisztelettel Mária képei iránt?

HA az utcákon vagy utak szélén felállított képei előtt illendően kalapot emelünk, egy kis röpimát elrebegünk, ha a templomban vagy otthon szemléletébe merülve ájtatos elmélkedésekre gerjedünk, ha szobáink falát nem valami mezítelen festményekkel, hanem példának okáért Mária-képpel ékesítjük, ha képei előtt térdre hullva buzgón imádkozunk.

De vajon nem bálványimádás-e ez? Nem, mert a kép előtt imádkozva, nem magát a fá, kőszobrot, vagy vásznat imádjuk, hanem igenis azt, kit a kép ábrázol, s ha csak szentet, vagy Máriát ábrázol, úgy az ábrázoltat csak tiszteljük. A tisztelet soha nem az életnélküli tárgyra vonatkozik.

Schubert, hírneves protestáns művész önéletírataiban egy találkozását beszéli el bizonyos szerzetes-atyával Münchenben.

„Most is előttem a képe azon szerzetes férfiúnak, kit a kolostor melletti kertbe léptemkor, a szenvedő Krisztust ábrázoló fölséges kép előtt leborulva láttam.

«Tisztelendő atya! ez valóban fölséges festmény.» –

«Igenis –felelé – fölséges, de sokkal fölségesebb az, akit ábrázol.» –

«S mért nem fordul hát egyenesen az eredetihez?» –kérdém.

«Kegyed úgy látszik protestáns.

A művész ezen festménnyel csak képzelő tehetségemet gyámolítja. Midőn a kép előtt imádkozik a katolikus hívő, lelke azzal társalog, kit a kép eléje ábrázol. Avagy imádkozhatik-e kegyed anélkül, hogy lelki szemei előtt kép ne lebegjen?

S nem jobb-e, hogy a művész ecsetje fessen szemünk elé ily képet, miszerint a gyarló képzelődés annak szemlélete által segíttessék?»

Schubert azzal végzi elbeszélését, hogy ő erre mit se tudott felelni.

Igen, Máriát, az igazi, a mennyben székelő királynőt tiszteljük akkor, midőn képe szemléletébe merülve segítjük képzeletünket, őhöz röpítvén a dicsőítés, a tisztelet imájának szavait.

A kép emeli a buzgalmat s azért mondom én, hogy Mária képeinek tisztelete által is kegyeletünket mutatjuk ki iránta, minthogy ezáltal csak odacélozunk, hogy áhítatunk minél buzgóbb legyen. Mert ki nem érzi, hogy az ima sokkal bensőbb szívből jövőbb, ha képre függesztett szemekkel végezzük, mintha semmi áhítatra keltő tárgy sincs közelünkben?

Ezért szoktak a szentek képeire függesztett szemekkel imádkozni. Oh! mily áhítatra gerjedt szent Teréz, valahányszor a feszületre emelé tekintetét! Alcantarai szent Péter a Boldogságos Szűz csodatevő képe előtt szokott imádkozni, az angyalok Nagyasszonyáról nevezett zárdában.

S valahányszor a képre nézett, mindannyiszor oly lángra gyulladt szeretete, mely szívét mintegy felemészté és annyira hatott rá, hogy szeretete vért sajtolt arcára.

Ime, mily buzgóságra segítenek minket a képek!

Akarjátok Máriát szivetek mélyéből, a legforróbb szeretet érzelmeit ápolva iránta, tisztelni?

Akkor rakjátok meg szobáitokat képeivel, hogy bármerre tekintsetek, szüntelen lássátok őt.

Oh, mennyi bűn, mennyi véteknek vehetitek ezzel elejét!

Íme, e három módon mutathatjuk ki tiszteletünket a Boldogságos Szűz iránt.

Kimutathatjuk, ha ünnepeit megszenteljük, ha énekekkel és imákkal dicsőítjük, ha képeit tiszteletben tartjuk. Ősapáink, azok a buzgó magyarok, mind a három módon tisztelték Máriát. Iránta való tiszteletből a szombati nap délutánjait is megülték, minthogy szombat tudvalevőleg, egész év folyamán, szűz Mária napja.

Hogy imákkal is dicsőíték, bizonyítja a sok szép ének és ima, melyek őtőlük maradtak reánk.

S volt-e magyar ház, melynek ékességét nem a Boldogságos Szűz képe szolgáltatta volna?

De hej! boldog is volt a magyar, míg Mária tiszteletében találkozott és egybeforrt.

E tisztelet csak akkor kezdett lazulni, midőn a német kaptafára készült német Wittenbergből, német tanulók által becsempészett eretnek tan kezdte észbódító áldásait őseinkre harmatozni és a hitegység templomát rombolni, elhitetvén sokakkal, hogy csak az az egyedüli jó, ami Németországból jön, mintha bizony a magyar ember német nélkül még üdvözülni sem tudna.

Mi ragaszkodjunk erősen, szeretteim! édes jó anyánkhoz, Máriához.

Ragaszkodásunkkal mondjunk köszönetet, hogy hazánk felett egy hosszú ezredéven át örködött, nemzetünket minden viharból kimentette közbenjárása által.

Ragaszkodásunkkal tegyük magunkat méltóvá Mária további segélyére is.

Hisz oly nagy szüksége van szegény hazánknak, nyomasztó terheket hordozó nemzetünknek, egy égi .
közbenjáróra.

Édeseim! imádkozzatok e hazáért ma, és ajánljátok Mária védelmébe, miként szent István tevé.

Én is felemelem könyörgő szózatomat és kérlek téged dicsőséges Szűz, szószólónk és Nagyasszonyunk, ki mai napon a mennyország fényességébe vitettél, vedd reánk, bűnös fiaidra irgalmas tekintetedet és kérd szent Fiadat, hogy segítsen minket.

Hallgasd meg a te védelmed alá helyezett ország fiainak ajkairól felzokogó esedezést.

Légy hazánk oltalma a jövőben is, „mert nem ismerünk más oltalmat, hanem csak téged; te vagy egyedüli reményünk, kiben bízunk, te vagy egyedüli pártfogónk, kire szükségünk idején esdő tekintetünket vetjük.”

Tekints reánk, oh jó Anyánk!

Tekints édes hazánkra, országunk Nagyasszonya és pártfogója!

Add, hogy hazánk aranyalmájából a pusztító férgek kihulljanak, és mindazok, kik tiszteleted felett tán gúnyosan mosolyognak, rövid idő múltán, oltárod számolyára hullassák bűnbánó lelkük forró könnyeit. Minket pedig tarts meg a te szolgálatodban, esedezzel érettünk szent Fiadnál, hogy a te érdemed által mindnyájan hozzád vitessünk az egekbe és ott veled együtt örökké örvendezhessünk.

*

Ámen.